

Joel qillqaqa, hinaspa Laodicea Ilaqtapi qanchis p'unchawpa Adventista Iglesiapi — Kimsa chunka suqta kaq.

Jeff Pippenger
2026-01-27

Kimsa Chunka Suqta Yupanakuyniyuq

“Bulla” nisqapi, mayqentaq James White riqsichin imayna Milleritakuna 1844 wata, octubre killapa 22 p'unchawmanta qhepanpi ch'iqichisqa karqanman hina, William Millerqa 1847 watapi huk musquyta rikurqan, iskay wata qhepamanña wañuspa samachisqa karqan.

“William Miller kimsa willakuypa k'anchayninta rikuyta atispaqqa, paypaq yanayaq hinalla, mana entiendesqa, pakasqa rikurirqan chay achka imakunapas sut'inchasqa kanman karqan. Ichaqa wawqenkunaqa payman ancha munakuyta, ancha allin yuyaywan qhawariyta rimarirqanku; chayraykun payqa paykunamanta rakisqa kayta mana atispas hina yuyarqan. Sonqonqa cheqaq kayman qipaririyta munarqan, chaymantataq wawqenkunata qhawariq; paykunaga chayta hark'arqanku. ¿Atinmanchu rakiykuyta chaykunamanta, pichkunañataq paywan kuska, lado ladopi sayaspa, Jesuspa hamuyninta willakusqankumanta? Payqa yuyarqan: paykunaga manapuni pantayman pusawanqakuchu.”

“Diosqa saqerqan payta Satánpa atipayninman, wañuypa kamachikuyninman urmaykuspa, hinaspa pakarqan payta p'ampasqapi chaykunamanta, pikunachus sapa kuti cheqaq kaymanta karunchaspa aysayta munarqanku. Moisés pantarqan Prometisqa Hallp'aman yaykunapaqña kashaspa. Chay hinallataq, ñoqaqa rikurqani William Millerpas pantasqanta, hanaq Canaánman yaykunapaqña kashaspa, paypa llank'aynin cheqaq kaypa contranman rinanta saquesqanrayku. Hukkunam payta chayman pusarqanku; hukkunataq chaymanta cuentata qonanku tiyan. Ichaqa angelkuna qhawanku kay Diospa yanapaqninqa ancha chanin allpa tukusqanta, paytaq llusqsimunqa qhepa trompetapa sonidonpi.”

“Sinch'i Takya”

“Rikurqani huk tantanakuyta, allinta waqaychasqa hinata, sinchita sayasqankuta, mana ima uyanta qusqankuchu chaykunaman, pichikuna aychapa takyasqa iñiyta kuyuchiya munasqanku. Diosqa paykunata qhawarqan kusikuywan chaskispa. Rikuchiwarenkun kimsa puriyniykuna—ñawpaq, iskay ñiqin, kimsa ñiqin angelkunapa willakuyninkuna. Ñawpaqniy ángelniyqa nirqan: ‘Ay chay runapaqqa, kay willakuynikunamanta huk rumita kuyuchiyman utaq huk t'ipsita kuyuriyman. Kay willakuynikunapa chiqap yuyaychasqa unanchayninqa kawsaypuni ancha chaninnaqmi. Almakunapa destino-ninkuqa chaskisqa kasqankuman hina watasqam kashan.’ Hukmantaqmi kay willakuynikunawan urayman pusasqa karqani, hinaspa rikurqani imayna ancha chaninpaq Diospa Ilaqtan runakuna experienciankuta rantisqankuta. Chayqa achka ñak'ariywan, ancha sinchi maqanakuywanmi tarisqa karqan. Diosqa paykunata pusarqan huk patamanta huk pataman, paykunata churaykama huk sinchi, mana kuyukuq plataformaman. Rikurqani wakin runakunata plataforma qayllaman asuykuspa cimentota

qhawayta. Wakinqa kusikuywan chaylla wicharqanku hawanman. Wakinkunaqa qallariqku fundamentomanta pantachakuykunata tarikuyta. Munarqanku allinchaykuna rurasqa kananpaq, chaymantaqa plataforma aswan hunt'asqa kananpaq, runakunaqa aswan kusiasqa kananpaq. Wakinqa plataformamanta uraykunku qhawayta munaspa, hinaspa nirqanku mana allinchu churakusqa kasqanta. Ichataq rikurqani casi llapallanmi plataformapi sinchita sayarqanku, hinaspa chay uraykamuqkunata kallpacharqanku quejakuykunata saqenankupaq; Diosmi Hatun Ruraq karqan, paykunaqa paypa contranpi maqanakusharqanku. Diospa musphay atiy ruwayninta yuyarichirqanku, mayqinchus paykunata chay sinchi plataformaman pusamurqan; huk sonqolla sieluta qhawaripa, hatun qapariywan Diosta hatuncharqanku. Kayqa wakin quejakuspa plataformata saqirqankuta sonqochirqan, hinaspa paykunapas p'enqaylla uyawan yapamanta plataformaman wicharqanku.” Early Writings, 258.

Millerpa Musphay Rurasqankuna

William Millerpa “musphay llank’anan” pusarqan “sinchi cimientoman”, chaymi karqan “sinchi, mana kuyukuq plataformaman”. Chay “mana kuyukuq plataforma”pa “cimienton”, hinallataq Millerpa wañusqan qhipaman, 1849 watapi, “plataformaman” hinaspa “cimientoman” qepaymanta yaykusqa maqanakuyqa, paypa musquyninpi reqsichisqa kachkan.

William Millerqa Adventismopa cimientonkunapa unanchanmi.

Paypasqa payqa kayninmi Millerita willakuy pacha yupaychasqamanta 1798 watamanta 1863 watakama.

Paypasqaqa Milleritakunaq historianta 1798 watamanta 1844 watakama rikuchiq unanchaqanmi.

Paypas kayninpi kimsantin angelkunapa willakuyninpa historianta 1798 watamanta Domingo p’unchaw kamachikuykama.

Payqa sut’inchas tawa chunka suqtayuq watakunawanmi rikuchisqa kashan, 1798 watamanta 1844 watakama.

Payqa “220” yupaywan rikuchisqa kachkan, 2,520wan hinaspa 2,300wan tupachisqa.

Payqa rikuchisqa kachkan “qanchis kuti” nisqawan—2,520 nisqawan.

Payqa 2.300 yupaywanmi rikuchisqa kachkan.

Millerpa iskay musquyninkunaqa Danielpa iskay kaq chaymanta tawa kaq kapituluyninpi Nebucodonosorpa iskay musquyninkunawanmi rikuchisqa karqan.

1798 watapi qallarín Nabucodonosorwanmi, hinaspa 1863 watapi tukukun Belsasaarwanmi.

1798 watamanta Domingo p’unchaw kamachikuykama pacha, Nabucodonosormanta qallarín, Belsarpitaq tukukun.

Milleritakunapa willakuy pacha rikch’aynin hina, payqa cimienton-kunapa rikch’ayninmi, chaykunataq chay chiqaqkuna kanku, imaynachus tarisqa karqan 2,520-pa alpha tarisqanmanta 2,300-pa omega tarisqankama. William Millerpa musquyninmanta rimaripa, James Whiteqa

reqsichirqan “llave” nisqaqa Millerpa Bibliata yachayman yaykuy ñannin kasqanta. Chay metodologíaq Davidpa llavenmi, Millerpa rikranman churakusqa, paymi 2300 watakunapa qillqasqa willakuyninta qhawachirqan, chaytaq tukukurqan Isaías 22:22 hunt’akusqanpi, octubre 22, 1844 p’unchawpi.

2023 watamanta qallarispa kichasqa kaq cheqaqkunaqa, Habacucpa Tablas 95 nisqapi rikuchisqakunapi ñawpaqmantapuni reqsisqa kashaq cheqaqkunam; chay cheqaqkunataq kunanqa “Cheqaq” nisqapa musuq marconpi churakuchkanku.

2023 watapi julio killapi chunllaqta waqyayuy qhapariynin sut’incharqan waqaypas llakikuypas wakisqas kasqanta, 18 julio 2020 watapi willakuymanta arrepentekunankupa. Yuyayniyuq sipaskunapa ukhupi kankumantaq kaqkunaqa arrepentekunankupaqmi karqan Daniel qanchis isqon kapitulopi mañakuyninwan huk yuyayllapi, chaymi Levítico 26 nisqapi kaqkunapa mañakuynin, paykunapa reqsinku ch’iqichisqa kasqankuta.

Miller kaytaq rimaptin: “Hinata waqaqtiy, llakikuywan hatun chinkasqayrayku hinaspa responsabilidáynirayku nanachikuyta apaqtiy, Diosta yuyarirqani, chaymanta ancha munaywan mañakurqani yanapayninta cachamuwanampaq. Chaylla punku kichakurqan, huk runataq wasiman haykurqan, runakunaqa llapallanmi llusqinakurqan; paytaq, makimpi allpa pichanata apaspa, ventanakunata kicharirqan, hinaspa wasimanta allpatawan q’upata pichayta qallariyrqan.”

Punku kicharisqa karqanqa Millerpa sonqonmi karqan, pay “yanapakuyninta” mañakuspa “sinqa sonqowan mañakushqan” hina. Jesusqa, Laodiceaman Cheqaq Testigohina, sonqokunata takashan yaykunanpaq maskhaspa. Punku kicharikusqan p’unchawpi rakiy ruray qallarikurqan. Punku kicharikusqan p’unchawpi, “ventanakunapas” kicharikurqanku, chay “ventanakunaqa” hanaq pacha ventanakunan kanku.

Juanqa rikuranmi sielopi ventanakuna kichasqa kashaqta Apocalipsispa chunka isqunniyuq kapitulonpi, Señorqa yurak caballokunamanta soldadonkunata hatarichishaqtin, kasarakuy warmiqa ñaqa alistakusqanmanta qhipaman. Chay soldadonqa Ezequielpa soldadonmi, sinchi inti lloqsimuq wayrapa willakuyninman kutichikuspa sayarin. Chay soldadonqa iglesiapi atipaq, iglesiamanta maqanakuyti kaq iglesiamanta tukuspa atipaq iglesiaman tikran, trigota hinaspa cizañata rakispa tukuchisqa kaptin. Chay rakiyqa hinallataq rikuchisqa kashan Laodicea doświadcianmanta Filadelfia doświadcianman tikrasqahinata. Millerqa sonqonta kicharipa Cheqaq Testigotam yaykuchirqan, paymi trigota hinaspa cizañata rakispa, chayhinataq yurak caballokunamanta soldadonta kawsayman hatarichirqan.

31 de diciembre de 2023 p’unchawpi, Dirt Brush qhariqa runakuna llusqisqankumanta qhipaman cuartoman yaykurqan, hinaspan pantasqa yachachikuykunapa q’upa qhepañinta hurquy llamk’ayta qallariq, chaykama Habakkukpa Tablakunamanta ñawpaq chiqaqkuna musuq chiqaq kaypa marconpi churakusqankuta.

“Qispichiq manam hamuqchu karqan ima patriarcakunaq, profetakunaq rimarisqanta qichunaykipaq; pay kikinmi kay representante runakunawan rimarqan. Diospa siminpi llapa cheqaqkunaqa paymanta karqan. Ichaqa kay ancha chanin rumi-kunaqa pantasqa

churakuykunapi churakusqa karqanku. Paykunaq chanin k'anchayninpa pantayman yanapananpaq rurakusqa karqan. Diosqa munarqan pantaypa churakuyninkunamanta hurqusqapuni kanankuta, hinaspa cheqaq kaypa marconninpi yapamanta churakusqa kanankuta. Kay ruranataqa sapallanmi huk divina maki atirqan. Pantaywan t'inkisqa kasqanrayku, cheqaqa Diospa hinallataq runapa awqampa causanta sirvirqan. Cristo hamurqan maypichus Diosman hatunchayta qunqa, hinaspa runakunaq qispikuyninta ruwananpaq churaykunapaq.” The Desire of Ages, 287.

2024 watapi yachachisqa ñawpaq cheqaqkuna huknin karqan 18 julio 2020 p'akisqa suyaymanta sut'inchay. Sapa siqi patapi riqsisqa karqan llapa reforma siq'ikunaq ñawpaq p'akisqa suyayninmanta, 18 julio 2020 chunka sipasgunamanta rimaypi huk hatun ñanrikuy chimpu hina kasqanta. P'akisqa suyaypa yachasqanmi santuarioq cheqaq kayninta kicharinapaq “llave” tukurqan; ichaqa 1844 watapi hatun p'akisqa suyaypiqa, santuariomi p'akisqa suyayta kicharinapaq “llave” karqan.

Allpa pichanata apaq runa, paymi hinallataq Judá ayllumanta León kaspas, 2023 watapi Chaupi Tuta Qapariyninpa willakuyninta kicharichiyta qallarisqa. Kunanqa Millerpa musquyninpi chay cheqamanña chayamusqanchik, maypichus Pay hatun kajonta mesaman churaykusan, hinallataq intiyamanta chunka kuti aswan llipiyta qallarinqa nisqa chiqaqkunata ukuman wikch'uykusan. Chay perlakunamanta hukninmi pay pi kasqanmanta qhawaychasqa yachachiy, profecía willakuy ukhupi.

Profecía kichasqa kaptinpaymi Judá ayllumanta León, payqa machu cheqaqkuna hap'ispa, “cheqaq” nisqapa kimsa puriyninkunamanta musuq marco ukhuman churaykun. Chay marcoqa Cristo raykum hukllachasqa kachkan, paymi Alpha y Omega, ñawpaqpas qhipapas. Diospa Simin hina, paymi Simiyninpa sapa imankunata kamachirqan. Palmoni hinaqa, paymi tukuy asuntonta yupaymanta huk diseño hinata ruwarqun.

Pedroqa Cesarea Filipospi kashaqtin, kimsa horapi, Payqa kikinta riqsichin Palmoni hina, “willakuy fractalakunata” nisqapi sinchi hapiykuspa. Cristopa qhepa revelacionninkunamanta huknin, profeciapa Señor hinam, willakuy fractalakunapi sinchi hapiyqusqa, Pedro nisqawan rikuchisqa Mateo 16:18-pi; chaymi 1.618 yupaypa unanchaqan, kay pachapi qori proporción nisqa sutiyuq, ichaqa Palmoniqa “willakuy fractalakuna” nisqanmi.

Ñuqanchikqa qallarisqallam kashanchik 27manta 34kama qullqasqa sagradu semana ukhupi tarikusqa profetico fractalkunata riqsichiyta. Manaraq chayman kutimushaspanchik Joel qillqaman rina ñanninchikpi, profetico fractalkunapa nisqa kallpachasqa sinch'iyqa yapasqa kanan karqa Millerman musquyninmanta yuyaychayninchikman.

Miller runakunata “hamuy, qhaway” nispa waqyashqan pacha, hinallataq Cristo, allpa pichana hap'iq qhari hina, Millerman “hamuy, qhaway” nispa waqyashqan pachaqa 1798 watamanta Domingo kamachikuykama chayan; ichaqa chay llapa willakuy ukhupin huk fractal kan 1798 watamanta 1863 watakama pachawan. Chaypim huknin fractalpas 9/11-manta Domingo kamachikuykama kan, hinallataq hukninpas 2023 watamanta Domingo kamachikuykama.

Maypachus Millerqa ñawinkunata wichq'arqan, chayqa 1849 watapa historianta rikuchirqan, maypichus Señorqa llamk'ayninta tukuyta munarqan, ichaqa mana atispa. 2023 watapi kawsarimun, payqa Elíasmi, Moiséswan kuska callepi wañuchisqa karqan. 1849 watapi wañurqan, hinaspataq yapamanta wañurqan 18 julio 2020 p'unchawpi.

Paypa musquyninqa 1847 watapi qosqa karqan, chaymanta Señorqa makinta iskay kutita mast'arirqan hinaspa 1850 watayoq cuadrota willarirqan. Señor makinta iskay kutita mast'arispachak tawar chunka tawayoq waranqa runakunap historiankupi, Millerqa kawsarimun.

Israelwan Judáwan chinkasqa kasqankumanta qallarinapaq kaqqa Isaíaspi sut'inchasqa kachkan.

Siria suyupa umanqa Damascomi; Damasco suyupa umanqa Rezínmi; soqta chunka pichqa watakunapi Efraínqa p'akikapunqa, manaña llaqtachu kananpaq. Efraín suyupa umanqa Samariami; Samaria suyupa umanqa Remalíasqa churinmi. Mana ñinkichikchu chayqa, cheqaqtapuni mana sayarichisqachu kankichik. Isaías 7:8, 9.

Profecíaqqa qorqasqa karqan 742 a.C. watapi, chaymanta chunka iskayniyuq watakuna qhipaman, 723 a.C. watapi Israelqa Asiriakunawan ch'iqichisqa karqan, hinaspataq tawa chunka suqta watakuna qhipaman Judáqa Babiloniawan ch'iqichisqa karqan. Chay kimsa p'unchawkunaqa chunka isqonniyuq watakunamanta huk pachata rikuchin, chaymanta qatinqinpi tawa chunka suqta watakuna. Iskay profecíakuna 1798 hinaspa 1844 watakunapi tukukuptin, qallariyninpi 742 a.C. watamanta 723 a.C. watakama kaq chunka isqonniyuq watakunaqa alfa chunka isqonniyuq watakuna karqan, chaymi 1844 watamanta 1863 watakama kaq omega chunka isqonniyuq watakunata rikuchirqan.

Millerqa wañupurqan omega nisqaman pichqa watayuqpi; chunka isqun watamanta qanchis wata qhepaman Hiram Edsonpa “qanchis kuti” nisqamanta qillqasqankuna rikhurichisqa karqan. Qanchis wata qhepamanmi “qanchis kuti” nisqa mana chaskisqa karqan. 1856 watam karqan sellos churay, 1863 watapi Domingo kamachiy ñawpaqman ñawpaqchasqa kananpaq; ichaqa mana chayhina kananpaqchu karqan.

Kimsaq angelqa chayamurqan 1844 watapi, 1888 watapi, hinallataq 9/11 p'unchaypi. Panay White nisanman hina, New York llaqtap hatun wasikuna urmaykuptin, Apocalipsis chunka pusaqniyuq qillqap ñawpaq kimsa versikulonkuna hunt'akunkuman.

Apocalipsis 18

HUK ÑIQIY—Chaykunamanta qhipataqmi huk angelta rikurqani hanaq pachamanta uraykamuqta, hatun atiyiniyuqta; paypa k'anchayninwanmi kay pachapas achikyaykurqa.

Versículo ISKAY—Hinaptin kallpawan atiyiniyuq sinchi simipi, nispa: Hatun Babiloniaqa urmamunña, urmamunña, supaykunapa tiyananman tukusqa, llapa millay espíritu-kunapa waqaychananman, llapa map'a cheqnisqa p'isqkunapa jaulamanpas tukusqa.

KIMSA kaq ñiqin—Llapa nacionkunaqa paypa huchallikuyninpa phiñasqa vinunta upyarqanku; kay pachapa reykunapas paywan huchallikurqanku; kay pachapa rantikuqkunañataqmi qapaqyarqanku paypa misk'i kapuq kayninkunaq ancha achkayninmanta.

Ñawpaq kallpasapa angelqa uraykamurqa huk willakuyta makimpi apamuspa, hinaspan Juanta kamachirqaku rispa huch'uy qillqata jap'iy hinaspa mikunaykipaq. Chay ñawpaq angelqa kikiñan llank'an Apocalipsis chunka pusaqniyuqpi angelwan, mayqan kay pachata k'anchachin hatun k'anchayninwan. Chayqa chayna kachkan, ñawpaq angelqa alfa kasqanrayku, kinsa kaq angeltaq omega, qallariyqa sapa kuti tukukuyninta rikuchin.

“Jesúsqa huk hatun atiyyuq angelta kacharkan uraykamuq, kay pachapi tiyakuqkunata willanaykipaq paypa iskay kaq rikurimusqanpaq wakichikunankupaq. Angelqa hanaq pacha pi Jesúsqa ñawpaqninmanta llusqispa, paypa ñawpaqninman huk ancha llihipiq, hatun yupaychasqa k'anchay riqsirqa. Ñuqaman nisqa karqan missionninqa kay pachata paypa hatun k'anchayninwan k'anchaykuspa, runata Diospa hamuq phiñakuyninmanta willanampaq.”
Early Writings, 245.

Ñawpaq angelqa Apocalipsis chunka pusaqniyuq capítulo huk versículonmi.

Chaykunamanta qhepamanmi huknin angelta rikarqani hanaq pachamanta uraykamuqta, hatun atiyniyuqta; hinaspataq kay pachapas k'anchariq karqa paypa hatun lliypininwan.

Iskay kaq iskayniyuq chunka pusaq kaq Apocalipsis qillqapi iskay kaq versículonpi rikuchisqa angelmi.

Hinaspata waqyakurqan sinchi kallpayoq hatun simiwan, nispa: Hatun Babilonia urmaykun, urmaykun, supaykunapa tiyananman tukusqa, tukuy millay espiritupa waqaychananman, tukuy mana ch'uya cheqnisqa p'isqupa watasqa kasqanmanpas.

Kinsa angelqa kashan Revelación chunka pusaqniyuq capítulo kimsa versículupi kachkan.

Llapa nacionkunaqa paypa huchallikuyninpa piñakuyninpa vinonta upyanku; kay pachapa reykunapas paywan huchallikurqanku; kay pachapa rantikuqkunapas paypa qhapaq mikhuyninkunapa achka kayninwan qhapayaq tukurqanku.

Llapa reykunaqa domingo leywanmi qharqaku warmi wachuqwan huchallikunku, imaynachus kinsa kaq versículopi rikuchisqa kasqan hina. Iskay kaq angelpa willakuyninqa Babilonia urmasqaña kasqanmanta willakun, chaymi iskay kaq versículo. Ñawpaq kaq angelpa misionninqa kay pachata k'anchay karqan kikinpa hatun k'anchayninwan, chaymi huk kaq versículo. Huk kaq versículoqa 9/11-mi. Iskay kaq versículoqa t'aqanakuy ruwaymi, mayqinchus 9/11 mantapacha llapa runakuna ukhupi purisqa. Kinsa kaq versículoqa domingo leymi. Chayrayku 9/11qa kinsa kaq angelpa willakuyninmi, domingo ley pas hinallataqmi. 9/11qa qayllamushaq domingo leymanta waqyaymi, imaynachus ñawpaq kinsa versículokunapi rikuchisqa kasqan hina; tawa kaq versículopi huk simiñataq domingo leymi. Apocalipsis chunka pusaqniyoqpa ñawpaq siminqa qayllamushaq domingo leymanta waqyaymi, chay waqyaytaq domingo leypi kawsaypi chiqap kasqaman tukukun.

9/11-manta Domingo ley-kamaqa Millerpa muskuyninpi alfa “hamuy, qhaway” nisqa pachaomega “hamuy, qhaway” niskakama rikuchisqa kachkan. 9/11-manta Domingo ley-kamaqa kurikuna Millerpa mesanman, wasi uku chawpinpi, churakunku, chinkachisqa hinaspa pampachasqa kanku,

chaymanta allpa pichana runa kaqmanta kutichisqa kanku. 1840 watapi huch'uy liwruta apamuspa uraykamusqa ángelqa ñawpaq hinaspa alfa angelmi karqa, paymi 9/11-pi uraykamusqa angelta rikuchirqa. Chay angelqa chunka kapitulumpi sut'inchasqa kachkan, maypichus Juanta nisqa karqa liwru misk'i kananmanta, ichaqa qhepaman hayaqman tikrananmanta.

Juanqa ñawpaq angelpa kuyuriyninta rikuchkarqa, kayqa Milleritakunaq rikuchisqanmi karqa, hinaspataq pachak tawa chunka tawayuq waranqa runakunaq kuyuriynintapas rikuchkarqa. Ñawpaqtaqa qhipa p'unchaykunata rikuchkarqa, imaynan profetakuna sapa kuti ruwanku hinata. Chayraykun payman ñawpaqmantaraq willasqa karqa, liwruqa misk'i kananpaq hinaspa qhepamanmi hayaq kananpaq. Milleritakunaqa manam kayta ñawpaqmantaraq yacharqakuchu, ichaqa pachak tawa chunka tawayuq waranqa runakunaqa kayta yachanankupaq mañakusqakuna kanku.

Millerqa, ñawpaq angelpa kachaqnin hina, pisi librota mikhuq runapa aswan hatun unanchaqninmi. Molinero hina kasqanrayku triguta oqllamanta rak'inan karqa, chaymanta granota hak'uymán tukuchinan, hinaspa mikhunan t'antata ruranan. Chay t'antata rak'irqa wasinpa chawpinpi churaykuspa, llapa munasqankunata qayaspa: “hamuychis, qhawariychis,” nispa. Ichaqa, angelpa makinmanta librota hap'iq runapa unanchaqnin hina, Millerqa, Juan hina, kimsañiqin angelpa qhipa p'unchayninkunatam rimashan, manam ñawpaq angelpa qallariy p'unchayninkunallatachu. Musquyninpi qallarispá willawanchik mana rikuy atisqa makimanta willakuyninta chaskisqanta. Apocalipsis chunka ñiqinpi ñawpaq angelqa pisi librotam makinpi apashan, ichaqa Apocalipsis chunka pusaqniyuq ñiqin angelqa, 1840 watapa alfa nisqanmanta omega nisqan hina, manam mayqin librotaq makinpi rikuchisqachu, chaymi Miller chaskirqa—mana rikuy atisqa makimanta librota. Millerpa “hamuychis, qhawariychis” nisqanqa 9/11-mi, allpa pichana runapaq “hamuychis, qhawariychis” nisqantataq domingopa kamachikuyninmi.

Alfawan omegawan “hamuy qhaway” nisqakunapa chawpinpi kachkan iskay kaq angelpa willakuynin, imaraykuchus alfaqa 9/11mi, chayqa chunka pusaqniyuq kapitulumanta huk ñiqin versículonmi, iskay ñiqin versículotaq iskay kaq angelmi, payqa kimsa ñiqin versículokama tukukun, chaymi Domingo p'unchay kamachikuy, hinallataq omega “hamuy qhaway.” Millerpa musquyninpi iskay kaq angelqa, hinallataq Babiloniapa urmakuyninga, qanchis kuti “chiqichiy” simi llamk'achisqa kasqanwan rikuchisqa kachkan, ichaqa llapan willakuyqa chiqaq kaq yachachiy pantasqa yachachiywan atipasqa kasqanta reqsichin.

Ñawpaq kaqpas kimsañiqin angelpas uraykamurqanmi willakuywan, chaytaqa hap'ina hinaspa mikhuyna karqa 1840 watapi agosto 11 p'unchaypi, chaynallataq 9/11 p'unchaypipas, sapaqninman hina. Iskay p'unchaykunaqa Apocalipsis chunka pusaqniyuq t'aaqqa huk ñiqin versículonwan tupanku.

Mayu killa 1842 watapi, cimientopaq kaq chiqap kaq yachachikuykunaqa rikhurichisqa karqa, 1843 wataq ñawpaq chartawan Habacucpa iskay tablankunapa alfankaq hina. 2012 watapi Habacucpa Tablankuna rikhurichisqa karqa, mayu killapi 1842 wataman tupachisqa.

Milleritakunaqa ñawpaq kaq llakikuyta 1844 watapi, abril killapa 19 punchawninpi reqsirqanku, chayqa 2020 watapi, julio killapa 18 punchawninta rikch'achispa. Chay pachapin iskay ñiqin angel

chayamurqa, hinaspa paypa chayamunanqa Apocalipsis chunka pusaqniyuq qillqapa iskay ñiqin versículonwan tupaqchasqa karqa. Chay llakikuyqa ñawpaq kaq angelpa tukukuyninta señalasqa. Chaypin iskay ñiqin angel chayamurqa, doncellakunaq parábolanpi suyay unay pacha qallarisqa. Ñawpaq kaq angelpa historianninqa iskay ñiqin angelpa historíanwan parallelopi purinan, hinaspa kay hinata churakuspaqa, iskay ñiqin angelpa chayamunanqa 1840 watapi hinaspa 9/11pi ñawpaq kaq angelpa chayamunanwan tupaqchasqa kachkan.

Shuyay pacha 9/11-pi chayamurqa, chaytaqa 19 de abril, 1844 watapi rikuchisqa kasqan hina. 9/11-pi Islam-pa tawa wayrakuna kacharisqa karqanku, hinaspataq hark'asqa kasqanku. Juan-pa chay tawa wayrakunaqa Isaías-pa sinchi wayrakunam, hinallataq profecía-pa inti lloqsimuyninmanta wayram, sellay angeltaq inti lloqsimuymanta wicharimun. Pay wicharimuqtin, Hermana White nisqanman hina, tawa kutita “hark'ay, hark'ay, hark'ay, hark'ay” nispa qaparin. Chay shuyay pacha, iskay kaq angelpa chayamuyninwan qallariq, rikuchisqa kachkan tawa wayrakuna hark'asqa kasqankupi, pachak tawa chunka tawa waranqa runakuna sellasqa kanankukama.

Ñawpaq hatun llakikuy qhipaman, Samuel Snowqa pusasqa karqa Chawpi Tuta Qapariy willakuyta huñunaypaq; chayhinataqmi 2023 watapa julio killapi chunlla pampapi rimajmanta kashqanta unancharqa.

Exeter campamentopi huñunakuypi, virgenkunapa rakisqa kasqan, pruebayuq aceitemanta hina, paqarichispa chaymanta q'umanchaspapas, Milleritakunatapas q'umancharqa Paktopa Chaskiqninpa rurayninwan tinkuspa. Exeter campamentopi huñunakuyqa sellasqa kayta rikuchirqa, imaraykuchus chaymanta llaqta mast'arirqa lamar muyuriq hina, utaq atiyiniyuq soldadokuna hina, kimsay ángel 1844 watapi octubre 22 p'unchawpi chayamunankama. Kay historiapa llavinqa rakiymi.

Iskay angelqa hamunawan llaqtakunata rak'inan ruwanakuyta ruwan chayamunqanpi, ñawpaq pantasqa suyakuypi ruwasqan hina, hinaspataq 22 de octubre rak'isqa tukukuyninwan tukukapun. Iskay rak'ikuykunapa chawpinpi iskay kaq angelpa willakuynin willakusqa karqan. Iskay kaq angelqa wiñaypaq rak'iymi kachkan, aceitepa qhipa pruebaykama. Aceitepa qhipa pruebannintaq kimsay kaq angelpa litmus pruebanman pusamun. Chay litmus pruebam Jesuspaq cruz karqan, hinaspataq Getsemaní Huerta, “aceite ñit'ina huerta” nisqapa niynin, cruzpa litmus pruebanman ñawpaqta hamurqan; hinaspataq virgenkunapa aceite pruebanqa 1844 watapi wisq'asqa punkukama ñawpaqta hamurqan.

Qhipa prueba, juzgamanwan qatiq, ñawpaq Israel ñawpa llaqtapa chunka kaq prueban karqan. Chaymanta paykuna churasqa karqanku ch'in pampa ukhupi wañunankupa. Kadeshchu, Getsemaníchu, otaq Exeterchu kachun; juzgaman ñawpaq qhipa prueba, maypichus iskay clase t'aqasqa kanku, reqsisichin huk qhipa pruebata 2023 qhipaman, domingo kamachiypa wisq'asqa punku juzgaman ñawpaq hamuqta. Chay qhipa prueban sellasqa kaymi. Huk qhipa otaq qhepa prueba, huk ñawpaq pruebatam yuyachin.

2023 watapiqa, suyay pacha tukukapun, Judá ayllumanta Leónqa suyasqa kay visiónta kicharqan, makinta oqarispa. Chaymantataq Samuel Snowpa llamkaynin qallarikurqan.

Sichus ñawpaq kaq hukñiqin angelpa pacha, iskayñiqin angelpa pachawan kikinman tupachispa churanchik chayqa, paykuna reqsichinku huk angel uraykuyta, huk willakuywan, chay willakuy Diospa llaqtanta prueban imayna kutichisqankuman hina kamachisqa “jap’iy hinaspa mikuy” chay willakuyta nisqaman. Chaymi sayarichiq willakuyqa público nisqaman churakun, sayarichiq willakuy pantasqankama. Chaymantataq kimsayñiqin angel hamun. Kimsayñiqin angelpa pachanqa chunka isqonniyuq watakuna karqan, omega chunka isqonniyuq wata hina, 742 a.C. watamanta 723 a.C. watakama.

1844 watamanta 1863 watakama pacha, hinallataq 742 a.C. manta 723 a.C. watakama pacha, hukninwan huknin parallepi purinku, hinallataq ñawpaq kaq huk ñiqin angelpa iskay ñiqin angelpa pachankunawanpas parallepi kashanku. Chay tawa profético historiakuna 9/11 mantapacha domingo kamachikuykama tupachisqa kashanku. Chay phisqa lineakunaqa Millerpa alpha “hamuy, qhawariy” historianta, hinallataq Cristopa omega “hamuy, qhawariy” historiantam kanku.

Tawaq kuti Qanchis

Allinta entiendekuspa, Levítico iskay chunka suqtayuqmi reqsichin “qanchis kuti” nisqata, tawa kuti, hinaspa “qanchis kuti” nisqaqa Millerpa hinallataq paypa willakuyninpa unanchaqnin kasqanta. 1842 watapi, Millerpa “qanchis kuti” nisqamanta entiendenqanmantataq 1843 watapa chartpi churakusqa karqan, chaymanta Hermana White nin: “Señorpa makinwanmi pusasqa karqan,” hinaspa “mana tikrasqa kananchu.” Qanchis wata qhipaman Miller wañurqan 1849 watapi, hinaspa qanchis wata qhipaman “qanchis kuti” nisqapa willakuyninqa Hiram Edsonrayku qillqasqaman churakusqa, hinaspa qanchis wata qhipamantataq chaskisqa mana karqan.

1842 watapi Habacuc qillqasqa ñawpaq tablanta rurasqa qillqasqa karqan.

1849 watapi, 1843 siq’ipi “qanchis kuti” nisqapa alfa kachaqnin wañun.

1856 watapi, 1850 nisqa siq’i qillqapi “qanchis kuti” nisqamanta omega willakuy apaqqa mana qhawasqachu.

1863 watapi Habacucpa ishkay tablankunaqa qhespichisqa mana chaskisqachu karqan, hinaspataq 1863 watapa cuadro nisqa rikhuchisqa karqan.

Qallariypi huk ñiqin Diospa siq’isqan, tukukuyninpitaa runapa siq’isqan rikhurichisqa. Chawpipitaa iskay kachaqquna reqsisqa kanku, iskay kaq willakuyqa wiñaypaq iskaychakuyniyuqmi kasqanrayku.

Ñawpaq angel

1842 watapi Habacucpa ñawpaq tablankaqa rikhurichisqa karqan.

Iskay ángel

1849 watapi, 1843 watasqa siq’i qillqap machu willakuy apaqmi wañun.

1856 watapi, 1850 siq’i uñachiy paqpa musuq chaskiqqa mana yuyarisqachu.

Kimsa angel

1863 watapi willakuqa mana chaskisqa karqan, hinaspataq 1863 cuadro rurasqa rikhuchisqa karqan.

Huk chunka hukniyuq watakuna pacha, “qanchis kuti” nisqapa tawa símbolokunata rikuchin, sapa qanchis watamanta kуска karu churakusqa. Alfa willakuyqa qillqasqa rikhurichisqa karqa (1842), alfa willakuqqa wañupun (1849), omega willakuqqa mana yupaychasqachu karqa (1856), hinaspa omega willakuyqa qichusqa karqa (1863), chaykunam 2012; 18 julio 2020; 2023; hinaspa utqaylla hamuq domingo kamachiyta rikch’achin. Millerpa wañuynin 1849 watapiqa 18 julio 2020 p’unchaywan tupachakun. Willakuqpas, willakuypas 2023 watapi kawsarimusqa karqan. Omega willakuyqa kunanmi kicharisqa kachkan, hinaspa qhepantam 1863 watapa domingo kamachiy hamun.

Movimientu Millerita ukhupi, willakuyqa takyasqa karqa, chaymanta willakuqqa wañupurqa. Chayman tupaq parallel movimientupiqa, willakuyqa takyasqa karqa, chaymanta willakuy kikinmi wañurqa. Willakuyqa kawsarimusqa karqa 1856 watapi hinallataq 2023 watapipas. Apostasiyaqa 1863pa sutichasqanmi, atipaytaqmi chayman tupaqninpa sutichasqan domingo kamachikuypi. Manaraq domingo kamachikuypa hinaspa 1863pa apostasiyañinwan atipayninwanpas chayamuchkaptin, 1856pa “qanchis kutikuna” nisqapa capstone omega k’anchaypa kichasqa kasqanmi rikuchisqa kachkan, imaynam 2023 watamantaña kasqanta hina.

Qatiq artikulopiqa pasasaqmi hinallasaq.

William Miller: 1782–1849

William: “munay” hinaspa “casco” — “sumaq takyasqa amachaq”, “sinqi sonqoyuq waqaychaq”, utaq “kallpayuq munayniyuq awqaq.”

Miller: huk runataq molino-ta purichin, aswanpas huk molino-ta grano-ta harina-man kutichinaraq.

Sinchi munayniyuq awqaqa

“Huk chiqap puriq sonqoyuq chakramanta yapuq runa, qillqakunaq Diosmanta atiyinta iskayrayman pusasqa karqan chaypas, ichaqa chiqaqta yachanankupaq sonqonmanta munasqa karqan, paymi Diospa sapa akllasqan karqan Cristoq iskay kutin hamusqanta willakuyta qallarinanpaq. Achka huk allinchakuy qhatichikunahina, William Millerpas ñawpaq kawsayninpi waqcha kaywan maqanakusqa karqan, chayraykutaq kallpachakuyta hinaspa kikinta ñak’arichiyta yachasqa. Maymantachus paqarimurqan chay ayllumanta runakunaqa reqsisqa karqanku sapankay munayniyoq kayninwan, qispiy munaywan, muchuykunata awantay atiyinwan, hinaspa ruphay patriotismowan—kay imakunaqa paypa characterninpipas sut’inchasqa rikurirqan. Taytanqa Revolucionpa ejercitopi capitán karqan, hinaspa chay paraqaqa p’unchawkunapi maqanakuykunapi hinaspa ñak’ariykunapi rurasqan sacrificiokunamantaqa Millerpa ñawpaq kawsayninpa sasachakusqa imayninchiknin qatiykachasqa kan.”

“Payqa allin kallpasapa aycha kurkuyniyuq karqan, hinaspataq wamra kasqanmantapacha rikuchirqan mana sapallan yuyay kallpayoq kasqanta. Aswanta hatunyaspa, kayqa astawan sut’iyarqan. Yuyayninqa kawsayniyoq, allinta wiñachisqa karqan, yachayta munayninpas sinchi karqan. Mana yachay wasipi hatun yachachikuykunapa allin kayninkunata kuskanpi tarispaqa, yachakuy munakuyninwan, allinta unanchay yuyariywan, ch’usaq mana qispichisqa chiqap qhawariywanmi payqa allin taripayniyoq, hatun rikch’akuq yuyayniyoq runa tukurqan. Mana ima qillqasqa huchayuchchu kawsay sasanakuy charirqan, allin sutiyoqmi karqan; chiqap kayninta, waqaychakuyninta, hinallataq allin sonqoyoq yanapakuyninta rayku llapallamanta yupaychasqa karqan. Kallpanwan hinallataq tukuy sunqu llamk’asqanwanmi musuqmanta qhapaq kayman aypayta usharqan, ichaqa yachakuy ruwayninkunaqa hinallataq waqaychasqa karqan. Tukuy imaymana llaqta kamachiyykunapi, soldado kamachiyykunapipas allinta llamk’arqan, qhapaq kaymanpas hatun yupaymanpas purina punkukunaqa paypaq kicharisqa hina rikurirqan.” The Great Controversy, 317.

Diospa yachayninqa mana tarisunchu yuyaywan kallpachakuy mana kaspa, nitaq yachayta mañakuspalla, chaywanraqmi cheqaq kaypa ch’uya trigota runakunaq hinaspa Satanaspa llullu qipanmanta t’aqanakunaykipaq, mayqanwanmi paykuna cheqaq yachachiyykunata pantaspa rikuchirqanku. Satanasqa, paywan huñusqa runa yanapaqninkunawan kуска, pantaypa qipanta cheqaq kaypa trigo ruruwan chaqrunankupaqmi kallpachakurqanku. Ñuqanchikqa allin sonqowan pakasqa quri imayna qhawanata mask’ananchik, hanaq pachamanta yachayta mask’ananchik ima, chaywanraqmi runapa ruwaq yuyayninkunata Diospa kamachikuyninkunamanta t’aqanakunapaq. Santo Espírituqa mask’aqta yanapanqa hatun, ancha chanin cheqaq kaykunata tarinampaq, mayqenkunachus salvasqa kay ruwayman tupuq. Llapanmanmi sinchita yuyarichiyta munani: Escrituras nisqakunata pampallata ñawinchaylla mana aypanchu. Mask’ananchikmi; kayqa ninmi simi ima niyninpas llapan ruwayta. Imaynatachus quri urqukha allpata munayninwan qhawaq quri sapaq sirk’ankunata tariyta mask’aspa, chayhinallataq qanpas Diospa siminta allinta qhawanayki tiyan pakasqa quri imayna qhawanata tariyniykipaq, mayqantachus Satanas unaymanta runamanta pakayta munarqan. Señorqa nin: “Pipas munanman chay munayninta ruwanayta, yachanqami yachachiymanta.” Juan 7:17, Revised Version.

“Diospa siminqa cheqaq kaymi, k’anchaymi, chaymi chakiykikunapaq mechero hina kanan, ñanta purisqaykikuna sapa thakiypi pusasunaykipaq Diospa llaqtan punkukunakama. Chayraykun Satanás ancha llakiywan kallpachakusqa, Señorpa ransomasqankunapaq purinanpaq hatarichisqa ñanta hark’ayta munaspa. Manan yuyayniykikunata Bibliaman apanaykichu, nitaq yuyayniykikunata chawpi hina churaykichu, chaymanta cheqaq kay muyurinanpaq. Tapukuy punkupi yuyayniykikunata saqeychis, huch’uychasqa, llamp’u sonqokunawan, kiki kayqa Cristopi pakasqa kachun, sonqomanta mañakuypi, Diosmanta yachayta mask’anaykichik. Yuyayniykichikpi kananmi: Diospa rikuchisqa munayninta reqsinaykichik ancha munasqa kasqanta, imaraykuchus chayqa kikiykichikpa wiñay allin kayninwan tupaqmi. Bibliaqa mayman rinapaq qillqasqa kamachikuy hinam, chaywanmi wiñay kawsayman ñanta reqsinkichikman. Tukuy imapaq ñawpaqtaqa munanaykichikmi Señorpa munayninta, ñanninkunatapas reqsiyta. Manan qhelqapi simikunata mask’anaykichu, kikiykichikpa yuyayniykikunata chiqaqchaspa rikuchinaykichikpaq hinalla; Diospa siminmi nin: chay hinaqa Qellqakunata q’iwispa kikiykichikpa chinkayninman apaymi. Tukuy ñawpa

yuyay sayasqakunamanta pichakuspa, Diospa siminta tapukuytaqa mañakuy sonqowan hamunaykichik tiyan.” Review and Herald, September 11, 1894.

William Millerqaqa nacirqan Pittsfield llaqtapi, Massachusetts suyupi. Yachay wasinpi yachachisqa kasqanqa 18 killa sapaqllam karqan, ichaqa sinchi ñawiriyman sapa kutipaq kasqanrayku pay kikin yachaq tukurqan. Hinallataq, ñawpaqmantapacha qillqayta qallarín, harawikunata rurashpa hinaspa p’unchay p’unchay willakuy qillqata waqaychaspa. Ñawirisqanmi chay iniyta mana yupaychaq qillqaqkunaman payta chayachirqan, chaymi deísmo nisqaman sunqunta muyuchirqan. Iskay chunka watayuq qhipamanqa justicia de paz hina churakurqan, hinaspa 1812 watapi maqanakuyipi maqanakurqan. Achka rikusqankuna chay ch’iqninakuy ukhupi yuyayninta muyuchirqan huk sapanka Diosman. 1816 watakamaqa tikrakuqñam karqan, hinaspa Biblia nisqata tukuy sunquwan yachayta qallarín. Paymi qillqarqan: “Qelqakuna Sagradas... kusikuyniy tukurqan, hinaspa Jesuspíqa huk masiyta tariyrqani.”

1818 watapi profeciakunata yachachkaspanmi chayman chayarqan: Jesusqa “1843 watapi hina” kutimunqa nispa. 1831 watapim kallarín huch’uy tantanakuykunapi llaqa runakunapa ñawpaqenpi yachachisqankunata willakuyta, chayta rurananpaq sinchi sunquyachisqa kasqanrayku, Providenciapa pusasqanrayku ima. 1839 watapi J. V. Himes sutiuyuqwan, reqsisqa allin qillqap allichiqwan, tupaspataq, hatun llaqtakunapi achka runakunaman willakunanpaq ñan kicharisqa karqan. Achka runakuna contrankuta sayariptinkupas, paypa willakuynin, hinallataq wakinkunapa willakuyninpi, Advento willakuyta jap’iqkunapa, ancha hatun ruwayniyuq karqan; 100,000 kama runakuna Cristopa utqaylla hamuyninpi ininankukama. Ellen Harmonqa payta uyariq Portland, Maine llaqtapi, 1840 watapa marzo killapi, 12 watayuq kashaspan. Payqa yuyarirqan: “Señor Millerqa profeciakunata sut’inchaspan hinantin uraykama qatirqan, chaymi uyariqkunapa sunqunkuman cheqaq yuyay chayachirqan. Profetapa tiemponkunapi unayta rimarqan, hinallataq achka pruebakunata apamurqan yachachisqan sayayninta kallpachananpaq. Chaymantataq mana wakichisqa kaqkunaman solemneta, atiyniyuqta qayakuyninkuna, yuyachakuyninkunapas, huñunakuqkunata suq’a muchusqa hina hap’irqan.” Life Sketches, 20.